

L A U R E A C I N A G R O D Y IM. KSIĘDZA IDZIEGO RADZISZEWSKIEGO

S u m m a r i u m
44 (64) – 2015

PROF. DR HAB. BOGDAN CHAZAN

Bogdan Chazan urodził się w Krościeniewicach koło Białej Podlaskiej 27 października 1944 r. Jest absolwentem Akademii Medycznej w Warszawie; w 1998 r. uzyskał tytuł profesora nauk medycznych.

Jest wybitnym lekarzem ginekologiem-położnikiem, który przez swą intensywną działalność w skali krajowej i międzynarodowej wniósł znaczący wkład do ochrony życia ludzkiego w okresie prenatalnym i perinatalnym oraz do prorodzinnej edukacji społeczeństwa. W latach 1992-2007 był członkiem Rządowej Rady Ludnościowej i jest nim znowu od 2012 r.

W latach 1988-2001 piastował stanowisko Krajowego Konsultanta w dziedzinie Położnictwa i Ginekologii; w latach 1992-2002 pełnił funkcję kierownika Kliniki Położnictwa i Ginekologii Instytutu Matki i Dziecka w Warszawie; w latach 2004-2014 był dyrektorem ginekologiczno-położniczego Szpitala Specjalistycznego im. Świętej Rodziny SPZOZ w Warszawie – w tym okresie trzykrotnie zwiększyła się w tej placówce liczba porodów, dwukrotnie liczba operacji, czterokrotnie liczba porad ambulatoryjnych. Obecnie jest profesorem Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach.

Prof. Bogdan Chazan jest członkiem Komitetu Nauk Demograficznych przy Wydziale Nauk Humanistycznych i Społecznych Polskiej Akademii Nauk; członkiem Komisji Problemowych Regionalnego Biura Europejskiego Światowej Organizacji Zdrowia przy Radzie Europy; liderem programów zdrowotnych organizowanych we współpracy z przedstawicielstwem Organizacji Narodów Zjednoczonych i Ministrem Zdrowia RP; był uczestnikiem wielu zagranicznych staży naukowych, m.in. na Węgrzech, w Anglii i w Ho-

landii. Został przewodniczącym Rady Organizacji MaterCare International – z siedzibą w Kanadzie – wspomagającej matki i dzieci w krajach rozwijających się. Wchodzi w skład Rady Naukowej Centrum Medycznego Medicover.

Prof. Bogdan Chazan jest autorem kilkuset znaczących publikacji naukowych, które są rezultatem wnikliwych badań laboratoryjnych, przeprowadzonych w Polsce i poza jej granicami, a w szczególności autorem monografii *Biologiczne następstwa ekspozycji na pola elektromagnetyczne w zakresie reprodukcji i rozwoju* (1990), oraz recenzentem wielu publikacji naukowych w zakresie ginekologii i położnictwa.

Prof. Bogdan Chazan jest zdecydowanym przeciwnikiem dokonywania aborcji oraz propagatorem naprotechnologii. Na zajęcie przezeń takiego stanowiska wpłynęła głęboka i rozległa wiedza z zakresu biomedycyny i bioetyki, która wskazuje, że każda istota ludzka w momencie poczęcia staje się człowiekiem i nabywa niezbywalne prawo do życia.

Zarząd Towarzystwa Naukowego KUL docenia całokształt działalności prof. Bogdana Chazana, jako uczonego i lekarza, ukierunkowanej na ochronę życia ludzkiego w okresie prenatalnym, ale Nagrodę im. Księdza Idziego Radziszewskiego przyznał Mu przede wszystkim za działalność na stanowisku dyrektora szpitala, w którym nie dokonywano aborcji, czyli zabijania dzieci w ciele matki, a w szczególności za Jego rozważną decyzję w sprawie niedokonania aborcji dziecka przy jednoczesnym zapewnieniu odpowiedniej opieki nad matką i jej chorym dzieckiem.

Wszakże media laickie, inspirowane przez zagraniczne i krajowe grupy interesu, wszczęły zmasowany atak na prof. Bogdana Chazana za niedokonanie aborcji, a na władze Warszawy, aby pozbawiły Go stanowiska dyrektora szpitala. W tak konfliktowej sytuacji klarowne stanowisko zajęli Księża Biskupi, a zwłaszcza ks. kard. Kazimierz Nycz, metropolita warszawski (9 lipca 2014), i ks. abp Henryk Hozer, biskup diecezji prasko-warszawskiej (10 lipca 2014). Kard. Nycz stwierdził: „Wyrażam głębokie zaniepokojenie w związku z zapowiedzią odwołania prof. Bogdana Chazana z funkcji dyrektora Szpitala im. Świętej Rodziny w Warszawie. Profesor ma stracić stanowisko z tego powodu, że odwołał się do klauzuli sumienia, która potwierdza jedno z podstawowych praw człowieka – wolność sumienia [...]”. Ksiądz Kardynał stwierdził, że „jest to groźny precedens, uderzający w prawa nie tylko katolików, lecz także wszystkich ludzi. Prawo stanowione nie może zmuszać lekarza do działań wbrew sumieniu. Lekarz nie może ponosić konsekwencji z powodu odwołania się do klauzuli sumienia. Jeśli

take sytuacje zachodzą, należy doskonalić prawo, a nie karać lekarza”. Ksiądz Kardynał napisał również, że „Szpital prowadzony przez prof. Chazana cieszy się dobrą opinią i wdzięcznością pacjentów, jest chwalony za dobre funkcjonowanie”. Wyraził uznanie dla Profesora, że „stanął w obronie życia od samego poczęcia, ryzykując utratę stanowiska i inne przykre dla siebie konsekwencje, oraz wezwał kompetentne władze do skorygowania zapisu o klauzuli sumienia w taki sposób, by nie kolidował z prawem do wolności sumienia”.

Apele przedstawicieli Kościoła i autorytetów lekarskich nie odniosły jednak oczekiwanego skutku. Prof. Bogdan Chazan 21 lipca 2014 r. otrzymał najwyższy wymiar kary dyscyplinarnej: wypowiedzenie z pracy i pozbawienie stanowiska dyrektora Szpitala im. Świętej Rodziny. Uzasadniając dziennikarzom tę decyzję, Prezydent Warszawy stwierdziła, że prof. Chazan został pozbawiony pracy, ponieważ „nie przestrzegał prawa”. W tej sytuacji nasuwa się pytanie: jakiego prawa nie przestrzegał prof. Chazan? Prawdopodobnie zarzut ten dotyczy art. 39 ustawy z 7 stycznia 1993 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry (tekst jednolity: Dz.U. z 2005 r., Nr 226, poz.1943 ze zm.). Ustawa ta nakazuje bowiem lekarzowi, który – zgodnie z nakazem sumienia – odmawia dokonania aborcji, aby skutecznie wskazał innego lekarza, który by w jego zastępstwie dokonał aborcji. To znaczy, że lekarz, któremu sumienie zabrania dokonania aborcji, byłby współsprawcą aborcji dokonanej przez innego lekarza.

Komentując powyższe uzasadnienie, jeden z dziennikarzy, Tomasz Terlikowski, stwierdził, że jest „kompletnie nieudolne” [...], że „gdyby je przyjmując, to nie byłoby o co sądzić doktora Mengele, czy innych nazistowskich lekarzy, którzy zabijali zgodnie z prawem. Proces norymberski uświadomił nam, że są takie sytuacje, w których człowiek niezależnie od wyznania ma obowiązek być wierny prawu naturalnemu, które mówi nie zabijaj, a nie prawu stanowionemu, które pozwala zabijać”.

*

Powyższe fakty stwarzają konieczność postawienia pytania: czy rzeczywiście prof. Bogdan Chazan został pozbawiony pracy i zwolniony ze stanowiska dyrektora szpitala za nieprzestrzeganie prawa; czy przeciwnie – jest On ofiarą ślepego posłuszeństwa prawu – czyli bez uzasadnienia aksjologicznego.

W celu wyjaśnienia tej kwestii trzeba stwierdzić, że w systemie prawa polskiego podstawą do stosowania klauzuli sumienia jest art. 53 Konstytucji

RP, który każdemu człowiekowi – w tym każdemu lekarzowi ginekologowi i położnikowi – zapewnia wolność sumienia w życiu prywatnym i publicznym. Bynajmniej nie jest to prawo nadane człowiekowi przez państwo na mocy Konstytucji, jak prawo obywatelskie, ale jest to niezbywalne prawo człowieka, wynikające z przyrodzonej godności osoby ludzkiej, będącej najwyższą wartością i zasadą postępowania nadrzędną w stosunku do Konstytucji RP, a tym bardziej w stosunku do ustawy i decyzji organów władzy wykonawczej. Dlatego decyzja wymierzająca najwyższą karę dyscyplinarną lekarzowi za to, że – zgodnie z nakazem sumienia – odmówił pozbawienia życia dziecka poczętego, jest wysoce niegodziwa i niesprawiedliwa.

Zarząd Towarzystwa Naukowego KUL przyznał Nagrodę im. Księdza Idziego Radziszewskiego prof. Bogdanowi Chazanowi w dowód szczególnego uznania za działalność w duchu poszanowania wartości chrześcijańskich w stosowaniu prawa. Rodzi się wszelako pytanie, dlaczego wartości te nazywamy chrześcijańskimi. W odpowiedzi trzeba wyróżnić dwie warstwy tych wartości.

Pierwszą warstwę stanowią obiektywne wartości etyczne, mające podstawę w przyrodzonej godności osoby ludzkiej, wśród których na pierwszym miejscu jest prawo człowieka do życia oraz do wolności sumienia i religii. Prawo do życia dziecka poczętego jest prawem człowieka, które poznajemy wysiłkiem naturalnego rozumu w miarę rozwoju biomedycyny i bioetyki. Nazywamy je wartością chrześcijańską, ponieważ konieczność jej poszanowania pojawiła w kręgu kultury chrześcijańskiej.

Drugą natomiast warstwę stanowią wartości specyficznie chrześcijańskie, o których istnieniu dowiadujemy się na podstawie Objawienia Bożego. Należy do nich piąte przykazanie Dekalogu: „Nie zabijaj”, nakazujące chronić prawo każdej istoty ludzkiej do życia od poczęcia do naturalnej śmierci.

Prof. Bogdan Chazan otrzymuje więc Nagrodę za działalność w obronie podstawowych wartości ludzkich, do których należy prawo do życia, a które poznajemy wysiłkiem naturalnego rozumu ludzkiego, do jego poszanowania zaś zobowiązuje nas zarówno głos sumienia, jak i przykazanie Boże.

*

Szanowni Państwo! Proszę spojrzeć na to wydarzenie w szerszym kontekście. Jest to bowiem fragment dokonującej się w Europie, a w szczególności w Polsce, konfrontacji dwóch nurtów kulturowych i ideologicznych.

Pierwszym jest nurt personalistyczny, zakorzeniony w kulturze judeo-chrześcijańskiej, według którego każdy człowiek ma przyrodzoną godność osoby ludzkiej. Wolność sumienia jest istotnym elementem tej godności. Zgodnie z Powszechną Deklaracją Praw Człowieka Narodów Zjednoczonych sumienie obejmuje trzy elementy: 1) rozumność, czyli zdolność człowieka do poznania prawdy o rzeczywistości; 2) wolność wyboru między dobrem i złem nie tylko w ogólności, ale również konkretnie – między ratowaniem życia ludzkiego a zabiciem go; 3) odpowiedzialność za dokonany wybór. W tym nurcie mieści się działalność edukacyjna Kościoła katolickiego.

Drugim jest nurt ideologii neoliberalnej bądź neomarksistowskiej, zakładający relatywizm etyczny – polegający na dążeniu wyłącznie do korzyści z pominięciem podstawowych wartości etycznych – forsowany przez grupy interesu. Grupy te stosują środki nacisku na lekarzy, aby dokonywali aborcji bez względu na zdrowy nakaz sumienia. Ponieważ prof. Bogdan Chazan – kierując się głosem sumienia – odmówił im posłuszeństwa, został pozbawiony pracy i funkcji dyrektora w szpitalu ginekologiczno-położniczym pod fikcyjnym zarzutem naruszenia prawa.

Zarząd Towarzystwa Naukowego KUL stoi na gruncie personalizmu. Dlatego Nagroda im. Księdza Idziego Radziszewskiego dla prof. Bogdana Chazana – za działalność w duchu humanizmu chrześcijańskiego – jest wielowymiarowa.

Przede wszystkim jest to wyraz szczególnego uznania za Jego odwagę w obronie podstawowych wartości ludzkich. Jednocześnie jest to postulat, aby krzywda, jaka Go spotkała, została naprawiona, niesprawiedliwa zaś ustawa o zawodach lekarza, która jest aksjologicznym bublek legislacyjnym, rychło została znowelizowana tak, aby każdy lekarz ginekolog i położnik mógł bezpiecznie kierować się klauzulą sumienia, a organy władzy nie mogły go za to karać.

Ks. Józef Krukowski

*

Uroczystość wręczenia Nagrody im. ks. Idziego Radziszewskiego prof. Bogdanowi Chazanowi odbyło się 26 III 2014 r. w Auli im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego na KUL podczas Publicznego Zebrania TN KUL, któremu przewodniczył Prezes TN KUL ks. prof. dr hab. Augustyn Eckmann. W związku z tym właściwa uroczystość została poprzedzona sprawozdaniem z działalności TN KUL w 2014 r., przedstawionym przez Sekretarza